

Per Øverland: Historieglimt 291

– Gudstjeneste i Bakke kirke

30. september 2018

Søndag 30. september 2018 var en regntung og kald dag. Det var innbudt til gudstjeneste i Bakke kirke klokken 1100. Tross været var fremmøtet bra. Det var en felles samling for Østbyens tre menigheter, Bakklandet, Lade og Lademoen. Samlingen skulle markere Diakonens dag. Det er en årlig begivenhet som vil markere at kirkens ansvar for diakoni også ivaretas i Østbyen. Ordet diakoni er et gresk ord som betyr tjeneste eller sosial tjeneste for all slags sosial nød. Diakoni har fulgt den kristne kirke helt fra begynnelsen av. Da ble det samlet inn mat og penger for å lindre nød hos menighetens medlemmer og for nødlidende i omgivelsene. Det ble valgt tillitsmenn for denne tjenesten. De ble kalt diakoner. Diakonen Stefanus ble den første martyr i kirken. Det fortelles i Apostlenes gjerninger 6,5 og 22,20. Den sosiale nøden har endret seg gjennom århundrene. Diakonien har endret seg med dette. I det norske velferdssamfunnet skal myndighetene ta seg av all sosial nød, men det viser seg stadig at noen faller utenfor. Diakonien har stadig sine oppgaver både i vårt eget land og i fjerne land.

Gudstjenesten startet med prosesjon. Der gikk de som skulle lede gudstjenesten sammen med representanter for diakoniutvalgene i de tre menighetene, alle kvinner. Den første salmen som ble sunget stående var Norsk Salmebok (NS) 393: «*Kom, syng for vår Gud*». Det er en brasiliansk folkevise med norsk oversettelse etter den originale teksten. Den er en av Salmebokas nye salmer som er i flere språk ved siden av de ulike norske språkformene. Etter salmen kom inngangsord og samlingsbønn. Samlingsbønnen var trykt i programmet så forsamlingen kunne delta med sin egen stemme: «*Gud, vi er kommet inn i ditt hellige hus for å ta imot det du har å gi oss. Lukk nå opp våre hjerter, så vi kan fornyes i troen på deg.*» Så kom de faste leddene som har fulgt kirken fra oldtiden: Kyrie og Gloria. Kyrie med gresk og norsk tekst og Gloria, latin for Ære, med norsk tekst. Begge disse leddene

lovpriser Gud. Salmen før prekenen var NS 695: «*Rop det ut med hjertets jubel gledesbudet fra ham selv*», diktet av Georgia Harkness fra New York i 1966.

Etter tekstlesninger fra Bibelen, kom en preken av diakon Sissel Håve Smørvik. Hun pekte på at diakoni er naturlig og nærliggende for oss mennesker når vi møter nød hos medmennesker. Derfor er det naturlig å drive diakoni. Slik virksomhet har mange navn, men den er praktisk. Et godt eksempel er den barmhjertelige samaritan. De som fulgte reglene, gikk videre. Den som fulgte sin samvittighet, hjalp den nødstedte. Uten at det ble sagt, gikk tanken likevel til mange av våre sosiale ordninger som ikke alltid kommer den nødstedte til praktisk hjelp tross de gode intensjonene i regelverket.

Som del av prekenen kom en representant for Bakke diakoniutvalg til orde med beretninger om et par eksempler fra deres virksomhet. Begge var fra Madagaskar. De var eksempler på hva diakoniutvalget hadde samlet penger til. Det første var en liten landsby som hadde bygd en liten dam for å vanne rismarkene, men dammen brast i første store regnskyll. En ny dam led samme skjebne. Så fikk diakoniutvalget et tips. Sement ble innkjøpt og en ny sterkere dam ble bygd til stor glede og nytte for den lille landsbyen langt fra Bakklandet. Det andre eksemplet var fra den landsbyen der Bakklandets vennskapsmenighet ligger. Der er flere tiltak gjennomført i årenes løp. Nå har diakoniutvalget støttet utviklingen av en systue der 40 av landsbyens kvinner arbeider og får inntekter. Det var for dyrt å kjøpe symaskiner, men ved håndsøm blir mange fine ting skapt. Menigheten på Bakke kjøper nydelig broderte dåpskluter som barna som døpes i Bakke kirke får med seg fra dåpen. I dag er håndbroderte tekstiler et særsyn og systuen gir hjelp til selvhjelp til kvinnene som jobber der. Systua sørger også for at barna i landsbyen får mat og skolebøker. Dette er et godt eksempel på hva diakoni er. En av forgrunnsfigurene i diakoniens historie, biskop Ambrosius av Milano, død 397, lanserte nettopp dette slagordet. Den diakoni han inspirerte til, viste mange eksempler på hjelp til selvhjelp i praksis tilpasset hans tid.

Etter trosbekjennelsen etter prekenen sang menigheten NS 670: «*Til kjærleik Gud oss skapte, til kjærleik hjarta trår*». Nettopp kjærlighet til nesten er motivet for diakoni. Etter salmen kom syndsbekjennelsen og den store forbønnen. Etter kunngjøringene kom ofringen som naturlig nok gikk til prosjektet på Madagaskar. Salmen før nattverden var NS 678: «*Vi rekker våre*

hender frem som tomme skåler». Den ble diktet av den norske Svein Ellingsen i 1975. De prestene som var aktive i gudstjenesten var Hilde Rosenkrantz og Angelika Grandy-Teig. Viktig var også diakonen Sissel Håve Smørvik. Både tekstleser og diakoniutvalgets representant ved prekenen var kvinner. I likestillingens tidsalder er det tankevekkende at hele gudstjenesten var forrettet av kvinner. Den eneste mannlige aktør var organisten. Han ble hørt, men ikke sett!

Nattverden i Østbyens kirker blir stadig oftere ved såkalt intinksjon eller dypping. Det vil si at nattverd gjestene kommer opp mot alterpartiet. Der møtes de av presten og assistenten der de først får brødet og deretter dypper det i vinen hos assistenten. Den tidligere vanlige altergangen har vært ved at folk kommer opp til alterringen og kneler der. De får brød og vin fra presten. Brødet gis i hånden og vinen i særkalker. Særkalkene ble innført for omtrent 100 år siden da tuberkulosen var utbredt og man var redd for smitte. Tidligere drakk nattverd gjesten direkte av den store alterkalken. Den nye måten å dele ut nattverden på, synes å få flere til å komme til sakramentet, ikke minst ungdom.

Sluttsalmen var NS 371: *«Om alle mine lemmer var fylt av bare sang, om de så høyt istemmer at det i skyen klang, og sang jeg dag og natt, jeg kunne ei gjengjelde med takk Guds rike skatt*». Den er skrevet i 1704 av Nordlandspresten Petter Dass og blir fremdeles mye sunget.